

Brottskod 5101

Rapport om fildelningsjakten år 2011

FÖRORD

Under detta året har Ung Pirat försökt bringa klarhet över alla rättsliga fildelningsfall som har varit och som pågår sedan början av år 2005.

Vi har besökt sex stycken huvudförhandlingar under året. Under alla de rättegångar vi har besökt har vi livesänt ljudet via bambuser. Dessa finns arkiverade på internet så att man kan lyssna på huvudförhandlingarna i efterhand. Vårt syfte har varit att öppna upp rättegångarna och synliggöra de berättelser som har drabbat enskilda individerna.

I arbetet med att kartlägga fildelningsfallen har det ständigt varit en balansgång mellan den åtalades integritet och vårt syfte att öppna upp rättegångarna. Även när den åtalade har önskat att vi inte ska livesända har vi stått på oss. Vi förstår att det kan kännas jobbigt att vi spelar in rättegångarna och gör dem publika, men vi är övertygade om att ifall man vill få till en politisk förändring måste folk känna till vad som pågår, att folk måste se riktiga människor dömas.

I den utsträckningen det gått har vi alltid censurerat bort personuppgifterna från de offentliga handlingarna vi publicerat, om vi har missat det någonstans ber vi om ursäkt.

Någonstans på internet

Januari 2012

INTRODUKTION

Den första januari år 2008 tillsattes den första specialåklagaren för upphovsrättsbrott i Sverige. Några månader senare utsågs en till specialåklagare. Dessa bildade Nationella gruppen mot immaterialrättsbrott (NGI).

Åklagarna hade åtta stycken poliser till sitt förfogande. Dock fanns en frustration över att polisen inte ägnade tillräckligt med resurser för att utreda upphovsrättsbrott. Då resurserna var knappa lyckades inte rättsväsendet säkra bevisning i många utredningar och blev därför tvingade att lägga ner ett flertal utredningar.

Regeringen följde upp åklagarnas frustration och skrev i polisens regleringsbrev år 2009 flera frågor om vad polisen gör för att förbättra och utveckla arbetet mot immaterialrättsbrott. Regeringen önskade även att få svar på hur polisen ska hjälpa och underätta mer för specialåklagarna.

Ett halvår senare kom svaret från polisen, då de tillsatte 6 stycken nya poliser. Nu finns det 15 poliser, utspridda jämnt fördelat mellan Stockholm, Göteborg och Malmö.¹

Polis och åklagmyndigheten instiftade i juli 2011 en speciell klassificering för det som i folkmun kallas för fildelning, alternativt illegalfildelning. På myndighetssvenska heter det Brott mot upphovsrätten genom fildelning. Brottskoden är 5101.

Hur många det är som har lagförts för fildelningsbrott sedan första fildelningsdomen kom år 2005 vet vi inte exakt. Det är inte heller speciellt lätt att ta reda på då det innan NGI bildades inte fanns någon gemensam koordinering av fildelningsbrotten. Varje åklagkammare utredde fallen för sig och det har inte funnits ett gemensamt sätt att föra statistik över domarna.

Vad vi har papper på är 17 stycken fastslagna fildelningsdomar från tingsrätt och hovrätt sedan år 2005. Det är 8 personer som har fått strafföreläggande från åklagare för fildelningsbrott. Sammanlagt är 25 stycken personer i Sverige är dömda för fildelningsbrott.

Därutöver är det två stycken fall som är i en överklagandeprocess, med sammanlagt fyra personer (med The Pirate Bay-målet inräknat). Tre stycken nya rättegångar är redan inplanerade för nästa år.

15 stycken utredningar pågår där åklagaren har bett domstolen ordna fram offentlig försvarare åt en person som står under misstanke. Men NGI har inte lämnat in någon ansökan om stämning i dessa fall än.

¹ Svd: Fler poliser sätts in mot fildelare

ÅRET SOM VARIT

År 2010 var det året NGI började processa fildelare i domstol. Tidigare hade man endast delat ut strafföreläggande till personer.

Från år 2008 till 2010 hade de egentligen bara sysslat med utredningar av fildelningsbrott och andra immaterialrättsintrång. Nu hade man tillräckligt många utredningar färdiga för att började lämna in stäningsansökningar till domstolar.

Först ut i år var 26-åriga Kristoffer i Uppsala. Han hade fildelat 44 stycken låtar. I tingsrätten dömdes han till penningböter. Domen överklagades till Hovrätten och där höjdes påföljden till 80 dagsböter.²

19 juli 2011 fastställde Svea hovrätt Mora tingsrätts dom mot en 30-årig man från Orsa för att ha laddat upp filmen Löshunds jakt i Norr på The Pirate Bay. Mannen laddade upp torrentfilen och filmen ska sedan ha fildelats 3 500 gånger. Mannen dömdes till 120 dagsböter, men i den påföljden finns även ett straff för vapenbrott.³

31 augusti 2011 dömde Uppsala tingsrätt en 60-årig man till villkorligt fängelse och 40 dagsböter för att ha fildelat 2 880 låtar i en dc-hubb.⁴ Värt att notera i detta fallet är att den åtalade försvarade sig själv. När vi frågade honom varför han försvarade sig själv berättade han att polisen hade sagt till honom att han inte behöver en advokat för att han ska ju ändå erkänna. 60-åringen tänkte att om han var smidig i utredningen skulle han få en mildare dom.

5 september 2011 dömde Södertörns tingsrätt en 31-årig man till villkorlig fängelse och 40 dagsböter för att ha drivit en dc-hubb. Minst 12 500 låtar ska ha spridits via hubben och mannen dömdes till medhjälp till upphovsrättsbrott. Domen är överklagad till Svea hovrätt och huvudförhandling är att vänta under våren 2012.⁵

26 september 2011 dömde Göteborgs tingsrätt en man till villkorligt fängelse och 40 dagsböter för att ha fildelat 3 000 låtar via en dc-hubb.⁶

Årets mest uppmärksammade fall är den 15-åriga pojken i Göteborg som blev påkommen med flera filmer i sin skoldator i ett av skolans klassrum i mars. Skolan it-tekniker hade då fått signaler om att 15-åringens dator sände ut virus och när han sökte upp pojken för att kontrollera datorn såg han en lång lista med nedladdade filmer på skärmen. När rektorn fick veta vad som hänt valde hon att polisanmäla. Pojken blev friad i tingsrätten då två nämndemän ansåg att pojken ej haft uppsåt att sprida filmerna. De ansåg att pojken inte var medveten om att han skickade upp filerna samtigt som han hämtade hem dem via bittorrent-

2 Svea hovrätt mål nr: B 2330-11

3 Svea hovrätt mål nr: B 3672-11

4 Uppsala tingsrätt mål nr: B 2848-11

5 Södertörns tingsrätt mål nr: B 6637-08

6 Göteborgs tingsrätt mål nr: B 6669-11

programmet.⁷ Åklagaren överklagade till hovrätten. I hovrätten blev pojken dömd till 30 dagsböter för att ha laddat ner filmerna.

Den 31 oktober 2011 dömde Attunda tingsrätt en 58-årig kvinna till villkorligt fängelse och 50 dagsböter för att ha fildelat 45 000 låtar via en dc-hubb.⁸ Värt att notera i detta fallet är att åklagaren under huvudförhandlingen meddelade att omfattningen på fildelning har varit så stor att han egentligen borde yrka på att tidsbestämt fängelsestraff. Dock hade utredningen pågått under så många år, vilket är en förmildrande omständighet. Därför yrkade åklagaren endast på villkorligt fängelse och dagsböter som påföljd.

Den 5 december 2011 dömde Göteborgs tingsrätt en medelålders man för att ha fildelat 1 100 låtar via Direct Connect (DC). Tingsrätten ansåg att musiken var av äldre karaktär, vilket innebar att mannen endast fick dagsböter som påföljd.⁹ Han slapp villkorligt fängelse. Detta innebär, om domen står fast, att polisen inte kommer att få ut uppgifter om IP-nummer i liknande fall i framtiden.

Årets sista dom kom den 22 december. Vänersborgs tingsrätt dömde en man som var misstänkt för att ha drivit en DC-hubb. Den 50-årige mannen dömdes till villkorligt fängelse och 40 dagsböter.¹⁰

7 Göteborgs tingsrätt mål nr: B 10414-11

8 Attunda tingsrätt mål nr: B 1375-11

9 Göteborgs tingsrätt mål nr: B 2323-11

10 Vänersborgs tingsrätt mål nr: B 2569-09

ANALYS

I alla rättegångar, under detta året, där det har blivit fällande domar har den åtalade personen erkänt brott. Ett antal förundersökningar har lagts ned med det officiella skälet: bristande bevisning. När vi har ringt upp den f.d misstänktes advokat har det visat sig att personen nekat till brott i polisförhöret. Detta gör att man undrar om det är så att NGI väljer att väcka åtal endast ifall de har ett erkännande i polisförhöret?

De som har dömts under året har nästan uteslutande fildelat musik.

Räknar man ihop genomsnitts bötern 15 600 kronor. Dock baseras det totala värdet på dagsboten av ens inkomst tidigare år, därför är det svårt att ge en rättvisande bild av hur mycket det "kostar" att fildela några låtar.

Nämndemännen ska avspeglade det allmänna rättsmedvetandet. I de fallen det har blivit mildare dom, eller ingen alls, i tingsrätten än i hovrätten är det alltid nämndemännen som driver den mjukare linjen.

I alla fällande domare under året, utom fallet i Orsa och 15-åringen, har de åtalade använt sig av fildelningsprotokollet DC. Utredningarna har tagit många år. När gärningarna, fildelningen, skedde var inte bittorrent-protokollet lika vanligt som det är idag. Därför behandlas DC och inte bittorrent.

SAMHÄLLET OCH FILDELNINGEN

En av frågorna man återkommer till är huruvida den illegala fildelning går att påverka så mycket genom straffsystemet. Det finns ju en grundläggande fråga om varför man överhuvudtaget för den här rättskampen mot fildelning som står och faller med om det finns en poäng med det. Enligt vissa undersökningar finns det så mycket som 1.3 miljoner personer som sysslar med illegal fildelning i Sverige.¹¹

Brottsprevention kan väldigt grovt hackas upp i två huvudsyften: allmänprevention – åtgärder som syftar till att avskräcka allmänheten – och individualprevention – åtgärder som syftar till att ändra brottslingens beteende. Att individualprevention knappast är en metod som kommer att göra så stor skillnad förstår man redan av att se på antalet fildelare i Sverige. Men lägg sedan till vilken utbredd kultur av fildelning vi har och vilken politisk rörelse som ligger bakom den upphovsrättsliga kritiken i både Sverige och västvärlden. Även om frågan inte är så aktuell i så många av partierna ställer sig alla stora politiska ungdomsförbunden i någon mån bakom kritiken mot upphovsrätten, och välkommandet av fildelningen som fenomen.

Har man 1.3 miljoner förbrytare och det tar så här mycket resurser och tid att hitta och stämma ett fåtal av dem kommer det att krävas en väldigt drakonisk rättsstat för att göra någon större skillnad i frågan. Frågan är: till hur stor grad vill svenska folket ge upp sin rätt till sin information på internet till polisen och upphovsrättsföretagen?

Frågan blir brännande i en tid då mer och mer av vårt liv flyttas till internet. Internet vet var vi är, vad vi tycker, vilken mat vi gillar och vilka vi umgås med. Det är värdefull information, och den spelas ofta bort som med tärning nuförtiden. Det märks allra mest på fallet med 15-åringen. Jag undrar vad hans klasskompisar tänkte när de fick reda på att skolpersonalen väldigt godtyckligt har rätt att beslagta och söka igenom datorn. För många är hårddisken mer privat än hemmet eller väskan.

Ett annat rättsfilosofiskt problem är hur kampen mot fildelningen strider mot det allmänna rättsmedvetandet. Om 1.3 miljoner personer fildelar illegalt kan vi anta att iallafall de flesta av dem inte tycker att upphovsrätten som den ser ut idag inte är så viktig. Vi vet inte heller hur många det är som inte fildelar, men ändå är villig att ändra upphovsrätten för att vara mer i takt med samhället. År 2009 röstade över 7% på det parti som hade en upphovsrättsreform som en av sina centrala frågor.

Två undersökningar är intressanta att ta upp. Stiftelsen .SE har i sin statistksammanställning för 2001 undersökt hur många som fildelar regelbundet, och vilka de är. Bland 16-25 år gamla personer är det nästan 60% som fildelar och runt 25% som fildelar ofta. Men bland både yngre och äldre än åldersgruppen är det väldigt vanligt.¹²

Den andra undersökningen har den forskningsgruppen Cybernormer, vid Lunds Universitet,

¹¹ <http://computersweden.idg.se/2.2683/1.89097>

¹² <https://www.iis.se/pressmeddelanden/rapporten-svenskarna-och-internet-2011>

gjort. Den har inte bara undersökt frekvensen av fildelning hos unga, utan även normerna som omger fildelningen. I rapporten märker man att upphovsrättskritiken är väldigt klar och genomgående bland unga. Deras undersökning visar en högre frekvens av nedladdning i åldersgruppen (78%)¹³. Den visar också att 72% av de tillfrågade inte tror att hårdare lagar och åtgärder mot illegal fildelning kommer att göra att de slutar fildela illegalt.¹⁴ Vidare tycker 76% inte att det är något fel i att bryta mot upphovsrätten när man fildelar.¹⁵ (Även om deras uppföljningsstudie efter införandet av fildelarlagen IPRED visar en minskning av fildelare bland unga till 61%)¹⁶

Vilket samhälle vill vi ha? Frågan bör vara grundfrågan i politiken. Vi börjar se vilket samhälle en stark och välförsvard upphovsrätt leder till. De som åker dit för brottskod 5101 är inga brottslingar. De är unga och gamla, de är nördar och vanliga människor, de är du och jag. Men det var de som åkte fast. De åkte fast för att de gjorde som folk gjort i alla tider, delat med sig av kultur. Det må vara storskaligt i vissa fall, men det grundar sig ändå i samma kulturella verksamhet, spridandet av konst man älskar – kommunikation.

En av Piratbyråns tänkare sägs ha formulerat det såhär:

Kulturyttringar är olika sätt att kommunicera. Grundläggande verktyg för de flesta sociala djur, som ett språk helt enkelt. Liksom det talade språket, förvandlas kulturen medans den sprids. Det går inte att skilja spridandet av kultur från själva "skapandeprocessen" eftersom det i princip är samma sak. Liksom språket blir kultur meningslös och dör ut om den inte sprids. Upphovsrättslagar är lagar som utgår från en absurd idé om att kultur skapas ur intet, och detta är faktiskt ett sätt att via staten just försöka stjäla andras arbete.

Att sprida kultur är att skapa kultur.¹⁷

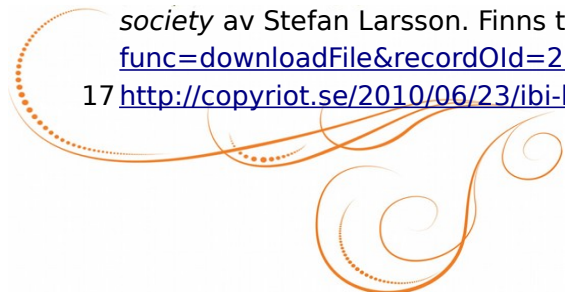
13 *Social Norms and Intellectual Property – Online norms and the European legal development* av Måns Svensson och Stefan Larsson. Finns tillgänglig på <http://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordId=1510388&fileId=1515776> s. 45

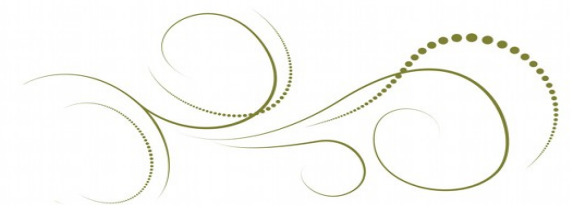
14 Ibid, s. 55

15 Ibid, s. 56

16 Artikeln "Intellectual Property Law Compliance in Europe: Illegal File sharing and the Role of Social Norms" från boken *Metaphors and Norms – understanding copyright law in a digital society* av Stefan Larsson. Finns tillgänglig på <http://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordId=2157989&fileId=2158125> s. 15

17 <http://copyriot.se/2010/06/23/ibi-kopimi-botani/>

AVSLUT

För att NGI ska hitta vilken person det är som finns bakom ett IP-nummer krävs det att internetleverantören lämnar ut uppgifterna till polisen vid begäran. En framtida rapport om fildelningsjakten bör titta på vilka internetleverantörer det är som sparar uppgifterna om sina kunder, vilket gör att dem blir skyldiga att lämna ut uppgifterna på polisens begäran.

På hemsidan <http://ungpirat.se/fildelningsfall> finns en fullständig lista över alla avslutade fildelningsfall och pågående utredningar.

Som utvecklinger ser ut kommer ännu fler människor att lagföras. Om vi har livesänt en rättegång finns det en länk på hemsidan till livesändningen.

